

O zlých vinařích

Rožnov, Střítež, 23.2.2014

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Iz 5, 1-7

Text: Mk 12, 1-9

Začal k nim mluvit v podobenstvích: „Jeden člověk vysadil vinici, obehnal ji zdí, vykopal nádrž k lisu a vystavěl strážní věž; pak ji pronajal vinařům a odcestoval. V stanovený čas poslal k vinařům služebníka, aby od nich vybral podíl z výnosu vinice. Ale oni ho chytli a zabili a poslali zpět s prázdnou. Opět k nim poslal jiného služebníka. Toho zpoličkovali a zneuctili. Poslal dalšího, toho zabili; a mnoho jiných jedny zabili, jiné zabili. Měl ještě jednoho svého milovaného syna. Toho k nim poslal nakonec a říkal si: „Na mého syna budou mít přece ohled.“ Ale ti vinaři si mezi sebou řekli: „To je dědic. Pojďme a zabijme ho a dědictví bude naše!“ A chytli ho, zabili a vyhodili ven z vinice. Co udělá pán vinice? Přijde, zabubí vinaře a vinici dá jiným.

Je to divný příběh. Ale mohlo se to stát. Jeden člověk vysadil vinici, obehnal ji zdí, vykopal nádrž k lisu a vystavěl strážní věž; pak ji pronajal vinařům a odcestoval. Možná je to nějaký zahraniční investor. Žije kdesi v zahraničí a nemá čas starat se o chod podniku. Možná má ve své zemi ještě jiné své podniky. A tak svěří firmu domácímu managementu - čteme: pronajal vinici vinařům. Přitom zůstává pořád jejím majitelem. A když přijde sklizeň, když je provedena roční uzávěrka, žádá svůj podíl zisku. To není nic nenormálního.

Nenormální ovšem je, že domácí nájemci, vinaři, že dosazený management majiteli zisk nemíní vydat. Když přijdou majitelovi pověřenci, odejdou s prázdnou, podruhé zbiti a zneuctění, potřetí se ani nevrátí, protože je vinaři zavraždili, a tak se stane i jeho milovanému synovi, kterého pošle jako *posledního*, vybaveného ověřenou plnou mocí. To je ovšem velmi kruté. Co si to ti nájemci myslí? Že vinice, že podnik patří jim? Ano, přesně to si myslí. A dokonce to *mezi sebou* řeknou: *To je dědic. Pojďme a zabijme ho (syna) a dědictví bude naše.* Podnik bude náš. Nebude patřit cizákovi. Bude to náš podnik a my si s ním naložíme, jak budeme chtít, a výnosy si rozdělíme podle svého. My budeme pány vinice. Zařídíme se pro sebe a ke svému prospěchu.

Nad takovým počínáním nám zůstává stát rozum. Ale ještě více nad počínáním toho majitele. Když poprvé vyslal svého zplnomocněnce, aby mu inkasoval výnos vinice, nedočkal se. Ale nic se neděje. Místo aby důrazně zjednal nápravu, posílá po čase dalšího služebníka — a výsledek je stejný. Proč se nedovolá práva na svůj podíl, proč vinaře nepotrestá, proč nepovolá policii nebo vojsko, aby se domohl toho, co mu právem patří? Místo toho pošle svého syna - na něj *budou mít přece ohled* — a zase nic. Vždyť svou nečinností vlastně vinařům dává signál, co všechno si mohou dovolit. A oni svou drzost každým krokem stupňují — až do vraždy syna. Neexistuje něco jako vymahatelnost práva a nutnost platit dluhy? Neměl majitel zakročít včas? Není svou netečností vlastně spoluviníkem toho, co se stalo s jeho synem? Neměl to předvídat? Je ten pán vinice tak naivní, že neodhadl, co jeho vinaři mají za lubem, je tak bezmocný, že se nezmůže na odvetnou akci - nebo je tak trpělivý, že riskuje životy svých služebníků i svého syna?

Nyní už musíme vzít na vědomí, že se jedná o podobenství, vyprávění obrazné. Před chvílí jsme četli z proroka Izajáše píseň o vinici, o „vinici Hospodina zástupů“, vinici, kterou je „dům izraelský“, Boží vyvolený lid. Platí-li tento obraz i zde, a on platí, pak tím pánem a majitelem, který vinici vybudoval a svěřil vinařům, je Hospodin sám. A všechno, co jsme namítali k chování pána vinice, že on je tak naivní, tak bezmocný, tak trpělivý, tak riskující, platí o Bohu - Hospodinu zástupů. Ano, takový on je, říká toto podobenství. Tak naivní, tak bezmocný, tak trpělivý, tak riskující je náš Bůh. Když mu zabijí jednoho služebníka, pošle druhého. Když zabijí i toho, pošle svého Syna. V našich biblích a dějepprávách má toto podobenství nadpis „O zlých vinařích“. A já se ptám: Nebylo by správnější, výstižnější, aby toto podobenství mělo nadpis „O trpělivém pánu vinice“? „O Boží trpělivosti“? „O Božím riskování“? My jsme si snadno zvykli mluvit o Boží vševedoucnosti a všemohoucnosti, v našich představách žije Bůh jako ten, který všechno ví, všechno předvídá, všechno řídí. Ano, právem. Ale v tomto podobenství se nám Bůh ukazuje jako ten, který - ač ví a předvídá — přece nezasahuje, přece neuplatňuje svou všemocnost ve svůj vlastní prospěch, v zájmu svého výnosu z vinice; Bůh, který zpovzdálí, jakoby z ciziny, všechno riskuje, včetně smrti svého Syna, Bůh nekonečně trpělivý, Bůh riskující nad všechnu myslitelnou míru lidských podnikatelů a vlastníků. Žasnete? Já také žasnu, vděčně žasnu nad naším všemocným-bezmocným Bohem.

Ale co se stane s těmi tuneláři cizího podniku, s těmi, kteří majetek, jenž jim nepatří, pokládají za své vlastnictví, s těmi „zlými vinaři“? Což není žádná spravedlnost? Což náš Bůh není také spravedlivý? Co udělá pán vinice, když mu zabili syna? Všimněte si prosím, že o tom v rámci podobenství není řeč. My bychom možná čekali, že příběh bude pokračovat asi tak, že když majitel dostane zprávu o vraždě syna, dostaví se osobně, s policejním doprovodem, a viníky ztrestá. To však už není součástí podobenství. To už je otázka, kterou Ježíš, dává svým posluchačům. A vlastně za ně na ni odpovídá; u evangelisty Matouše, který vypráví stejné podobenství, dokonce odpověď dávají jeho posluchači sami: „Zlé bez milosti zahubí.“ Ano, je to tak. Ti „zlí vinaři“ skončí. Pán obnoví své právo ke své vinici, neboť je to jeho vinice, ne těch vinařů. Ti zlí vinaři nebudou užívat plodů Boží vinice.

Nedomnívej se nikdo, že bys mohl mít z Boží vinice, z jeho lidu, z jeho díla výnosný kšeft. Skončíš. Nedomnívej se nikdo, že Boží vinice patří tobě, že Bůh patří tobě jako tvé vlastnictví, že si v Božím díle můžeš počínat, jak se ti zachce a zlíbí, ke svému vlastnímu prospěchu a zisku, protože Pán Bůh je vzdálen, kdesi v cizině, a své vlastnictví si odtamtud hlídá tak bezbranně a bezmocně. Skončíš. Skončíš jako ti „zlí vinaři“.

Ale pozor. Skončíš ty, ale neskončí tím ještě vinice, neskončí tím Boží lid a Boží dílo na tomto světě. Pán Bůh nebude před tvou zpronevěrou kapitulovat, nevydá svou vinici napospas uchvatitelům. *Vinici dá jiným.* V izajášovské písni o vinici je tomu jinak: „Odstráním její ohrazení a přijde vniveč, pobořím její zidky a bude pošlapána. Udělám z ní spoušť...“ (Iz 5, 5). Tam skončí i vinice, celá přijde vniveč. Ježíšovo poselství o trpělivém Bohu jde dále: Vinici dá jiným. Nevzdá se své vinice navždy. Svěří ji těm, kdo ponese její plody, kdo budou vědět, že jsou služebníky, a ne pány Božího lidu a Božího díla, ať z toho či onoho národa, ať Židé nebo Nežidé. Ale odejme ji prelátům a představeným, ať Židům nebo Nežidům, kteří si v jeho vinici počínají, jako by jim měla patřit, jako by oni měli být konzumenty jejího ovoce, o jejím výnosu sami rozhodovat, zkrátka zařídít se v Božím lidu jako ve vlastní firmě, nikoli firmě svěřené k opatrování.

Vinici dá jiným. Všimněte si prosím, že to je řečeno poté, kdy ti zlí vinaři znectili, zranili, popravili mnohé pánovy sluhy. Poté, co zabili jeho vlastního syna. Jaká nekonečná trpělivost! Ani smrt vlastního syna nepohnula pána vinice, aby se jí zřekl a vzdal, aby si řekl: Takovou vinici já nechci, to je jenom pro zlost, to je jenom pro neustálé ponižování a urážení, já tu vinici zruším, vždyť já ji vlastně nepotřebuji. Ještě i po smrti vlastního syna pán chce mít svou vinici. Jak mu musí být vzácná! Ještě i po smrti svého Syna Pán Bůh chce mít na zemi svůj lid. Jak mu musí být vzácný! Jak mu musíme být vzácní!

Modlitba: *Děkujeme ti, Pane Bože, za to, že jsi nás ještě neodepsal. Děkujeme ti, že s námi stále počítáš. Dej, abychom i my počítali s tebou a nechtěli se tu na světě zařídít bez tebe. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Náš milostivý Bože, slyšeli jsme tvé slovo. Poznali jsme, jak jsi dobrý. Proto tě prosíme za Tvou církev, za všechny, kteří spolu s námi pracují na tvé vinici, i za ty, kteří přijdou až po nás. Prosíme, daruj nám potřebné dary svého Duchu a buď s námi všemi, aby naše víra rostla, láska se rozmáhala, naděje neustávala. / Ty jsi dobrý a tvoje dobrota nezná hranic. Prosíme tě za ty, kteří o tobě nevědí; za ty, kteří tě nehledají; za ty, kdo tě nechtějí znát. Oslov je, povol je, ukaž jim svou dobrotu. / Prosíme tě, svoji církev vyváděj ze zbožného sobectví; dej, ať umíme být k druhým velkorysí, jako jsi ty k nám. Uč nás pokoře; veď nás k jednotě. Buď se všemi svými služebníky, kteří zvěstují tvé Slovo; rozmnož dílo lásky; žehnej presbyterům. Prosíme tě za náš sbor. / Ty jsi dobrý a tvoje dobrota přesahuje naše chápání. Prosíme za nemocné, opuštěné, staré; za všechny bezradné; za ty, kteří umírají. Prosíme za chléb pro hladové, za spravedlnost pro ponížené, za pokoj pro celé tvé stvoření. Amen.*